

# De Heraut

VAN DE

## Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 23 Juli 1893. N°. 813.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam. Intendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f. 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentie: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Cent per regel.

### „Want de goedertierenheid des Heeren is in der eeuwigheid.”

Loof den Heere want Hij is goed; zijn goedertierenheid duurt in eeuwigheid. Psalm 136: 1.

Hij leest niet licht, hij zingt niet gemakkelijk, die Psalm met het referent als de 136ste in onze bundel staat.

Hij maakt allicht den indruk van langdradig, hij geeft ongemerkt een gevoel van eenzaamheid te zijn, met dat zes en twintig maal wederkerend refrein: „Want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid,” dat elk vers besluit en van menig vers meer dan de helft van den inhoud uitmaakt.

Gemakshalve waren er dan ook wel, die dat referent, na het drie- of viermaal gelezen te hebben, maar oversloegen. Het was toch altoos hetzelfde. Als het luiden van een klok, die altoos denzelfden klank geeft. Wat er ook voortgaat, altoos hetzelfde besluit: „Want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.”

Vooral klinkt het dan zoo vreemd, als het heet: Sion, den koning der Ammonieten, want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid. En Og, den koning van Basan, want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Ge moet zoo hoog staan, om zulk een psalm te kunnen genieten. Hoog, niet in eigen verheffing, maar hoog, doordien ge van uzelfen afziet, en inleest in de nooden van Gods volk alle eeuwen door; en het voelt, hoe, als Sion en Og getrouwe haddren, Israël zou zijn uitgedeld, en David nooit zijn psalm had gezongen en de Christus nooit zou geboren zijn.

Sion en Og, die geducht gewapende koningen, met hun sterke legers, waartegenover Israël, bijna zonder wapens, zoo goed als weerloos stond.

Het scheen, dat Israël moest ondergaan. En toch, zie, als door een wonder viel het anders uit. Sion en Og werden de één na den ander zóó geslagen, dat ze nimmer het hoofd meer opstaken. En Israël trok hun erve binnen. Want Gods genade was op de eeuwen berekend. Zijn Christus moest komen, en om dien Christus moest Israël er zijn, en opdat Israël er zijn zou, moest Sion en Og uitgedeld.

En zoo is het geschied door het wonder bestel van Jehovah, Israëls Bondsgod, omdat zijn goedertierenheid de eeuwen beheerscht, en waarlijk in der eeuwigheid.

En zeg nu niet, dat een enkel maal die goedertierenheid des Heeren, die in der eeuwigheid is, groot te maken, toch genoeg ware.

Ge herinnert u misschien die tot Christus bekeerde negers en negerinnen uit Amerika, die vóór jaren hier te lande, hun verlossingsliederen zongen.

Een dier liederen bestond bijna uitsluitend uit de eendubbele herhaling van *I'm redeemed, I'm redeemed, I'm redeemed*, aldoor, in altoos nieuwe toona; wat zeggen wil: *‘k ben verlost, ‘k ben verlost, ‘k ben verlost*.

Dat, ze niet slechts als slaaven en slaavin-vrijgekocht, maar nu ook als zondaren en zondaresen door het bloed van den Zoon Gods verlost, verlost voor eeuwig waren, vonden deze negers en negerinnen iets zoo groots, iets zoo rijks, en onuitsprekelyk, dat ze er niet van zwijgen konden, en in overvloedigen dank maar aldoor hun verlossingslied uitgalden. Schier zonder einde, altoos door, dat *I'm redeemed, I'm redeemed, I'm redeemed*.

En zoo nu moet ge ook Psalm 136 verstaan, waarin een vroem zanger zijne aanbidding voor Jehovah uitstort.

Dat één machtige werk der genade brengt hem in verrukking. Verwondering grijpt hem aan bij het indenken, hoe zijn trouwe Bondsgod alle eeuwen door, Israël, dat telkens weg scheen te zijn, altoos weer uitredde. Hij tuurt en gluoert in dat wonder Godsbestel, dat één raad des heils in alle eeuwen doorsat.

Niet omdat Israël zijn God zoo liefhad, of het verdiende, maar tegen Israëls afval en bittere zonde in, alleen omdat in Hem de bron van alle goedertierenheid was.

Een goedertierenheid, aan geen plaats noch tijd gebonden, door geen menschelijke verharding gestuit in haar heerlijken loop. Een goedertierenheid, die goddelijk en hemelsch, en daarom oneindig in haar aanzwelling is.

En nu kan hij het niet inhouden, hij moet het uitgalmen, uitgalmen schier zonder einde: „Loof toch den Heere, want Hij is goed, want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.”

Nu is het waar, dat de Oostersche volken, zooals men het ook aan die negers zag, meer dan wij, westerlingen, tot die aan bezwijming grenzende aanbidding van nature geneigd zijn.

Wij zijn meer verstoofd van aard, terwijl een Oosterling zich meer en dieper door één besel, door één gewaarwording, door één bezield gedachte laat aangrijpen. Wij zijn meer geneigd om te redeneeren, en komen er zoo zelden toe, om eens in den stroom van een ons overmeesterend gevoel onder te gaan.

Vandaar dat onze aanbidding zoo zwak, en zoo ondiep, en zoo kort van duur is.

Zelfs ons bidden is meestal veel te veel een redeneering, een opsomming van vragen, een openhooping van beden; en niet het minst de voorbeding waar anderen medebidden, mist onder ons zoo vaak het eigenlijke karakter van vrome verliesing van zich zelf in de verwonderende verheffing van de deugden van het eeuwige Wezen.

Maar juist daarom heeft God dan ook niet aan een Westersche natie, maar aan een Oostersche volk *zijn woorden toevertrouwd*. Alleen zoo kon de indruk van zijn majesteit diep opgevangen, warm gevoeld en rijk vertolkt worden.

Niet Israël, zoo als het thans is, dat door niets zoo zeer als door zijn werktuigelijke gebedsprevelarij verraadt, hoe diep het aan zijn luister ontzoon.

Maar het oude, echte Israël, wij die in Israël den Heere vreesden, en die van Godswege bezield en geroepen waren, om aan de kerk aller eeuwen, de mystiek der aanbidding, het geheimnis van Gods verborgen omgang te leeren.

En zoo nu ook is die 136e psalm, een

psalm die ons het mysterie der aanbidding ontsluit.

Een zich zelf vergeten en verliezen, om eeuwiglijk te staren op het heil dat Jehovah alle eeuwen door gewrocht heeft, en nu in heilige verrukking het altoos weer uitgalmen: Loof den Heere, want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.

Goedertierenheid is nog iets anders dan goedheid, en iets anders dan erbarming.

Goedertierenheid is genade, maar een genade, die u uit Gods wezen, uit Gods natuur, uit de Goddelijke geaardheid, als we ons zoo mogen uitdrukken, als uit haar bron, toestroomt.

Het is genade, het is heil, het is redding, maar die genade, dat heil, die redding, niet buiten God om, maar in verband met zijn Goddelijk aansijn, wezen en bestaan.

Het heil, niet zoals het door u genoten wordt, maar als een goudstroom van licht en liefde en leven uit God uitvloeit, en juist zoo door zijn aanbiddelijke schoonheid in verrukking brengt.

„Uw goedertierenheid,” zooals de psalmist elders zingt, „is beter dan het leven; mijne lippen zouden u prijzen.”

Maar juist daarom moet de goedertierenheid dan ook uitgesproken, uitgezongen, in heiligen jubel verheerlijkt en groot gemaakt.

Het is niet genoeg, dat ge die goedertierenheid erkent, en uw verborgenheid er Amen op zegt. God gal u ook de lippen, ook uw tong, ook uw menschelijk stem in uw keel. En daarom wil de Heere, dat het er bij u uitkome. Tegenover het woord van vloek, dat de wereld uitgilt, moet het woord van prijs en lof van al zijn gunstgenooten staan.

Hoer maar hoe het in Psalm 118 ons wordt toegeroepen:

1. Dat Israël nu zegge, dat zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is.

2. Het huis van Aäron zegge, dat zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is.

3. Dat degenen die den Heere vrezen nu zeggen, dat zijn goedertierenheid in der eeuwigheid is.

Het mag niet ingehouden, het moet in woord en klank weergegeven. Hem tot eeuwiggen prijs moet de naam des Heeren over heel de aarde „rollen uit der vromen mond”, gelijk het in Psalm 8 zoo rijk berijmd is.

En daarom moogt ook gij niet zwijgen, maar moet ook uw stem zich in het koor der aanbidding mengen.

„Zal liefde en lof voor hem ten offer mengen, moet de grondtoon van uw vromer zielebestaan zijn.

En als het dan zoo eindeloos heet, altoos weer: „want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid, neen, dan is zes en twintig maal u niet te veel, maar eer te weinig bij het indenken en indrinken van die goedertierenheid des Heeren, die blijft, hoe ook de eeuwen wisselen.

Slechts één ding is daarvoor noodig, ge moet uw egoïsme ook in het heilige te boven komen.

Niet eeniglijk u met de vraag bezig houden, of gij zelf des eeuwiggen levens deelachtig zijt; want, hoe uiterst gewichtig die heel uw aanzijn beheerschende vraag

ook zij, de *ere Gods* en de *toekomst van zijn koninkrijk* is toch nog oneindig gewichtiger.

Kind van God moet ge zijn; en nu is dit juist het echt kinderlijke, dat het kind minder om zich zelf denkt, minder met zichzelf bezig is, maar stil tuurt op wat vader doet en moeder zorgt, en in de aanschouwing van hun macht en liefde gelukkig zijt.

En zoo nu moet ook gij, en in veel hooger zin, met de dingen uws Vaders bezig zijn, met zijn werk, met zijn bestel, met zijn deugden, met den luister van zijn voortreffelijkheid.

Dan eerst raakt uw ziel van zich zelve los, en wordt het ook bij u: „Wien heb ik nevens u omhoog, wat zou mijn hart, wat zou mijn oog op aarde nevens u toch lusten. Niets is er, waar ik in kan rusten.”

En vloeiit zoo het zalig gevoel der aanbidding over uw hart, en uit uw hart over uw mond en lippen, dan ja, vindt ge in die *ewige goedertierenheid* des Heeren ook uw persoonlijke zielsvertoosting.

Want immers, wat liefde u ook op aarde omringde, wat trouwe van menschen u ook gesteund heeft, wat innerlijke zielsverleving u ook bood aan wie u het dierbaarst op aarde waren, eens ontvalt dit alles u, en de ure komt waarin ge, van allen verlaten, eenzaam uw gang hebt te volenden door de valleien der Schaduwen des Doods.

En daarom is het zoo zalig, als in die ure u overschaduwen mag een goedertierenheid, die over graf en dood met u gaat, en als ge in uw sterven nog danken en loven en roemen moogt: „Want zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid.”

KUYPER.

### Voor Kootwijk's Scholen.

Ingekomen bij Ds. J. H. HOUTZAGERS, van den heer Kraay te Niehu-Lekkerland f. 2.50. Bij den heer J. J. SEBRAND ingekomen, door tusschenkomst van den heer Wijenberg, van de vrienden te Apeldoorn, f. 73.60 uit het busje van den heer S. alhier, f. 5; door tusschenkomst van den heer Groshede f. 12 en van een onbekende broeder of zuster te Rotterdam f. 2.50.

### Officiële Berichten.

Met verhoging uit het Kerkblad van 21 juli.

Kort verslag van de Provinciale Synode van Noord-Holland, gehouden 28 Juni, 5 en 6 Juli.

Het Moderamen wordt aldus samengesteld: Ds. Gispens, praeses; Ds. van Schelven, assessor; Ds. Wijngaert en Ds. Bosch scribae.

Inzake de Concept-regeling voor de opleiding van Dienaren des Woords wordt dit besluit genomen:

a. „De Provinciale Synode van Noord-Holland, hoewel niet geheel eenstemmig in haar oordeel, dat de Deputaten der Generale Synode van 1893 voldaan hebben aan het mandaat hun gegeven, is evenwel eenparig in hare waardeering van den arbeid der Deputaten, wat betreft de formele zijde van de door hen geboden stoffe.

b. „Zij is van oordeel, dat de voorgestelde

Concept-regeling door de Generale Synode niet aanvaard worde en dat in de verhouding van de Theol. School en van de kerkelijke examina op dit oogenblik geen ingrijpende verandering gebrach worde, maar behoudens hetgeen thans noodzakelijk regeling behoeft, alle verdere regeling uitgesteld worde tot er meer onderlinge eenheid bij de plaatselijke kerken, alsmede meer eenheid van inzicht en overtuiging aangaande het wenschelijke van nauwere betrekking tusschen de beide inrichtingen en van éénheid in de opleiding van Dienaren des Woords, in de kerken zelve openbaar worde.”

En ander voorstel, dat van 6 af luidde:

„De Prov. Synode is van oordeel, dat de voorgestelde Concept-regeling niet aanvaard worde, maar dat op samenwerking, niet ineen-smelting van de Theol. School, wat betreft de godgeleerde vorming en de Theol. faculteit, moet aangestuurd worden, wat haars inziens verkregen kan worden door het overbrengen van de beide inrichtingen naar één plaats en het benoemen van beiderzijdsche professoren aan beide inrichtingen” verkreeg 9 van de 19 stemmen.

5. In zake het Rapport over de „Huishoudelijke bepalingen” acht de Synode wenschelijk:

„Dat de Generale Synode zoo min mogelijk bepalingen make voor het kerkelijk leven b.v. punt 19, 40 en 63;

dat zij althans geen bepalingen make over aangelegenheden, die altijd aan de Kerkeraden en de Classes overgelaten zijn en ook overgelaten moeten worden, b.v. punt 1, 5, 14 en 26;

dat zij zich ook onthoude om in deze bepalingen op te nemen dogmatische en zedekundige uitspraken, b.v. punt 75, 78 en 82;

dat zij voorts onderscheid make tusschen advies en bindende bepalingen, b.v. punt 6, 25, 28, 30, 61, 84 en 85;

dat zij liever slechts enkele punten principaal afdoe dan dat ze zucht om alles af te doen leide tot een summier behandeling, b.v. punt 2, 3, 5, 8, 10, 14, 25, 26, 27, 49, 56, 73, 75, 78, 82, vooral omdat de genoemde punten nog al ingrijpende zaken bevatten;

en dat de Synode behandelde de punten, die het meest spoedeischend zijn, 5, 8, 14 en 56.

6. De concept-actie tot ineen-smelting van de plaatselijke kerken keurt de Synode goed, behoudens één enkel punt, waarover sommige leden bezwaar waren en dat de Deputaten ter kennis der Generale Synode zullen brengen. Dit punt was „dat het financiële beheer der kerkelijke goederen wel onder den Kerkeraad zou staan, maar liefst niet, door den Kerkeraad zelf zou geschieden.”

7. Vier broeders hadden zich aangemeld om onderzocht te worden volgens Art. VIII der D.K. Bij een hunner, Br. Boeienga van N. Scharwoude, meent de Synode de aanwezigheid van Singuliere gaven te kunnen constateeren.

Kort verslag van de Vergadering der Classis Breukelen, gehouden 6 Juli 1893 aldaar.

Wegens den minder goeden staat van gezondheid van Ds. Deet wordt naar toebeurt aan Ds. van Henten van Baambrugge het praesidium opgedragen.

Na afdoening van verschillende zaken wordt de Concept-regeling voor de opleiding van Dienaren des Woords in behandeling genomen en na eene opgewekte bespreking bij meerderheid van stemmen uit de drie voorstellen, nl. van Ds. Ochtman, Ds. Haan en Ds. Van Henten dat van den laatste verder overwogen.

Opnieuw kortelijk besproken wordt het bijna onveranderd aldus eenparig aangenomen als volgt:

„De Classe Breukelen, de Concept-regeling voor de opleiding van Dienaren des Woords

vianden in groote verzoeking gebrach om af te vallen, maar de Heere bewaarde hem. Op den daareven genoemden datum, het was Maandag, werd hij gebrach naar de groote markt voor de groote kerk van St. Jean, waar hij voor een ketter werd verklaard en door den vicaris van den aartsbischof van Lyon van zijn Roomsche priesterschap ontzet. Hierna werd hij aan de wereldlijke macht overgeleverd. Tot Allerheiligen sloot deze hem in een duister hol op. Toen ontving hij zijn vonnis; hij moest levend verbrand worden.

Eer hij zijnen laatsten gang naar het schavot deed, kreeg de martelaar wat te eten. Daar kwamen een tweetal Franciscaner monniken hem met allerlei rederwisten lastig vallen. Monier weerdte hen uit de Schrift, zoodat zij hem niet wisten te antwoorden, waarop zij hem uitscholden voor een gulzigard, die, ofschoon dicht aan de eeuwigheid staande, meer aan zijn buik dan aan zijn God dacht. Zacht en kalm hernam Monier, dat hij niet at om zijn buik te vullen, maar om het zwakke lichaam te sterken.

Omstreeks twee uur werd de martelaar naar de strafplaats gebrach. Op zijn verzoek kreeg hij vrijheid om God aan te roepen en te bidden.

Met een vroolijk gelaat betrad hij het schavot. Onderweg riep hem nog een voorbijganger toe: „Vaarwel in Christus!”, wat den stouten spreker zijn vrijheid kostte. Eer hij stierf gaf Monier verantwoording van zijn geloof voor al het volk, en sprak het Onze Vader uit. Daarop bond men hem met een keten aan een wipgal die, toen het vuur ontstoken was, omhoog werd getrokken. Geruimen tijd werd hij aan het vuur blootgesteld. Doch hij had onophoudelijk, zeggende: „Mijn God, mijn Vader!”, en aldus gaf hij zijn ziel aan God over.

DE GAAY FORTMAN.

### De martelaren.

CXXVII.

CLAUDE MONIER VAN AUVERGNE.

Claude Monier, die eens behoorde tot Rome's priesters, was een geleerd man, geboortig uit St. Amond de Talende (arrondissement van Clermont) op drie mijlen afstands van Issouere van Auvergne. Eenigen tijd stond hij aan het hoofd in de openbare scholen van Issouere en Clermont, de hoofdstad van Auvergne.

Daar hij zijne leerlingen onderwees in de kennis van Gods Woord, trok hij de aandacht van velen. De vijanden der waarheid werden zijne vijanden en rustten niet, voordat zij hem het ambt van onderwijzer hadden ontnomen. Hij trok hierop Auvergne en andere omliggende plaatsen door en predikte overal het Evangelie der genade. Toen hierdoor eene vervolging tegen hem werd ingesteld, begaf hij zich naar Zwitserland. Daar vestigde hij zich te Lausanne, eene stad, die toen tot de jurisdictie van Bern behoorde. Na er eenigen tijd vertoefde en aan de studie gewijd te hebben, begaf hij zich naar Lyon, waar hij spoedig een klein schoolje had. Het onderwijs, dat hij den kinderen gaf uit Gods Woord, bracht hem in kennis met verschillende geloovigen, die genoegen schepten in zijne gesprekken. Velen hinner hebben later van hem getuigd, dat hij een stillen, ootmoedigen geest had, zijn leven goed was en zijn leer zuiver. Iedereen, met wien hij in aanraking kwam, hoorde van hem de blijde boodschap der genade.

Op zekeren Zondag van het jaar 1551 — men schreef toen den 2den juli — begaf Monier zich naar het huis

van een der geloovigen en ried hem aan te vluchten, aangezien er door de vijanden op hem geloofd werd. Zelf begeleidde hij den vriend. Nadat hij hem in veiligheid gebrach keerde hij in de woning van diens vrouw terug, ten einde haar te troosten. Nauwelijks was hij daar, of de schout met 7 agenten kwamen binnen, om den gevluchte te vangen. De vogel was echter gevlogen. In zijne plaats werd Monier gevangen genomen, daar de schout vermoedde, dat hij ook wel een ketter zou zijn. In den kerker zijnde schreef hij zelf een deel van zijn proces op en zond dat aan „al zijne broeders, zoo rijken als armen, die door God verkoren waren tot de erve der eeuwig zaligheid.”

In dien brief verhaalt hij, hoe hij dadelijk na zijne gevangenneming door den schout was ondervraagd, of hij geloofde aan de transsubstantie, aan het vagevuur en aan den paus als medehouder van Christus. Noch het een noch het ander was in de Schrift bekend, hernam de martelaar, daarom moest hij het verwerpen. Des anderen daags werd hij opnieuw ondervraagd of hij iemand in de stad kende en wat zijn werk was.

Om op de eerste vraag te antwoorden, noemde hij den naam van den man in wiens huis hij gevangen genomen was, en later, toen men hem met de pijnbank dreigde nog enkelen, van wie hij wist, dat zij buiten het bereik van den rechter waren. Men vroeg hem nog naar anderen, bij name genoemd, maar hij maakte zich er niet een ontvrijkend antwoord af. Intusschen vermaande hij de broeders br. Dimont te raden voorzichtig te wezen. Ook Creno deed beter van heen te gaan. Toen de schout hem in tegenwoordigheid van een drietal geestelijken vroeg naar zijn gevoelen omtrent de geloven, de heiligen, de groetenis van Maria, de beelden en de vastgestelde gebedsduren, antwoordde hij geheel naar de Schrift. Eenige dagen daarna werd hij weer geroepen voor den rechter, maar hij bleef bij zijn gevoelen. Ziende zijn standvastigheid, hielden de vijanden op met te ondervragen.

In den elfden brief, waarin Monier het bovenstaande verhaalt, schrijft hij ook aan zijne broeders over de ware vrijheid en dienstbaarheid aan den Heere, over den troost onder het kruis, over den strijd van het vleesch tegen den geest. Eindelijk wijst hij op de macht en het werk van den Antichrist en zijne handlangers, wien het alleen te doen was, om de kerke Gods te verstoren. Wapent u dan, broeders, zoo roept hij hun toe, met de wapenrusting Gods, het schild des geloofs en het zwaard des Geestes, dat is Gods Woord. Christus moet onze Koning, onze hulpe zijn, en onderling moet ons, zijne onderdanen, de band der liefde trekken. Laat de onderlinge samenkomsten niet na. Laat ieder den ander hooger achten dan zichzelf, en eert de lecraren. „Heb!”, zoo eindigt de martelaar zijnen roerenden brief, voor mij geen andere zorg dan om voor mij te bidden, want ik leg mijzelf en mijne zaak in de handen Gods, wien zij eer en lof tot in alle eeuwigheid.

Aan zijne rechters hooft hij een vertoog aan, waarin hij zeide: „Wij geloovigen zijn in erger conditie dan onder Farao. Het arme Israël werd gedwongen om voor den tyran modder en kalk te bewerken, maar wij worden gedwongen voor den Satan allerlei onreinheden te doen. Israël kon geen toestemming krijgen om naar de woestijn uit te trekken, en de Christen kan geen permissie krijgen om zijn Heiland in de plaats waar hij woont te prijzen. Ten slotte heeft Israël, ondanks Farao, van zijnen God vrijheid ontvangen om weg te gaan en Hem te dienen. Zoo zullen ook de geloovigen zich in deze dagen van God de vrijheid zien geschonken, om hem te aanbidden in geest en in waarheid. Hem openlijk te danken en te loven, zijne wonderen te bezingen zonder eenige vrees, hoe Satan en Antichrist hiertegen ook mogen woeden.

Nadat de martelaar dit vertoog had ingediend en bij zijne geloofsbelijdenis volhardde, werd hij naar een lager gelegen cel vervoerd, waar hij tot den 26sten October bleef. Hier werd hij zoowel door den Satan als door de

overwogen hebbende: acht te meerdere eenheid in de opleiding van de Dienaren des Woords gewacht.

„A. Om de eenheid der kerken te bevorderen. A. Om het gevaar van ongeoorloofde concurrentie tusschen Th. School en Th. Fac. te voorkomen.

„Staat ze vast in de overtuiging, dat naar het beding der vereeniging op dit punt: de kerken haar eigen inrichting hebben tot opleiding van hare leeraars ten minste wat de godgeleerde vorming betreft, omdat:

„a. aan de kerken naar Gods Woord de bewaaring der Waarheid is opgedragen.

„b. door een eventueel conflict tusschen de kerken en een particuliere vereeniging van kerken in ongelukkigheid zouden kunnen komen.

„Oordeelt ze dat het Concept niet geheel voldoet aan het vastgestelde beding wijl:

„a. daarin gesproken wordt van samensmelting van Th. School en Th. Faculteit.

„b. de kerken niet alles te zeggen hebben in haar eigen inrichting, omdat ze de benoeming der Prof. met een particuliere vereeniging zou moeten deelen.

„Overweegt ze dat de voorgestelde regeling, zoo zij door de Generale Synode werd aangenomen, oorzaak worden kon van scheuring, omdat zij a. in het oog van velen den schijn geeft van eigen inrichting;

„b. omdat de gedachten over een eigen inrichting nog zoo verschillend zijn en in zoo korten tijd niet tot eenheid kunnen gebracht worden.

„Met het oog op dit alles oordeelt de Classe I, dat de Concept regeling niet moet worden aangenomen, maar de kerken voortreest tot moeten blijven bij hetgeen de Generale Synode in deze zaak het vorige jaar heeft bepaald;

„II. dat de gewenschte eenheid tot op stand mocht komen en de Synode daartoe of de benoemde Deputaten continueere of andere benoeme.

„III. dat er geen bezwaar is tegen de verplaatsing der Th. School naar eenzelfde stad, waarin de Vrije Universiteit is gevestigd of mogelijk zal gevestigd worden.

**Admissie-examen voor de Theologische School te Kampen.**

Allen, die met den aanstaanden cursus als student aan de Theol. School wenschen te worden ingeschreven, worden uitgenodigd, voor 25 Augustus zich aan te melden bij den pedel, den heer J. Jansen te Kampen.

*L. Landerboom, Rector.*

Kampen, 18 Juli 1935.

**THEOLOGISCHE SCHOOL.**

**CURATORENVERGADERING.**

(Vervolgd.)

Nadat het Literair examen afgelopen was, werd de cursus gesloten door den Rector Doc. Linderboom, met het lezen van 2 Petr. 1: 1-10 en een vermanend en opwekkend woord tot de Studenten gericht, om hun dankbaarheid te betoonen in een godvruchtigen wandel.

Woensdagmiddag begon het onderzoek in de Theologische vakken A, waarvoor zich 32 Studenten hebben aangemeld.

Vrijdagavond liep dit examen ten einde met den verlijdenden uitslag, dat allen dit Theologisch Diploma A verkregen, n.l. de heeren:

G. J. D. Aalders, L. Bos, H. Brouwer, S. Datema, W. A. Dekker, I. van Dellen, F. Die-mer, J. H. Doornier, J. H. A. Doorn, H. D. Drenth, L. H. Duin, S. Dwarshuis, N. V. van Goor, S. H. Groenewald, J. Joffers, C. J. Kap-teyn, N. G. Kapteyn, J. H. Koers, B. J. Lam-berts, S. O. Lee, J. Lustigheide, G. Meijer, A. Nijwijn, D. Prins, B. Roorda, R. Smiding, J. H. Spoel, J. Tholen, A. Verburg, C. W. de Vries, G. Wielinga, G. Wiersma.

Zaterdagvoormiddag besteedde de Vergadering nog aan te behandelen zaken, — waarop omstreeks middag de verg. verdaagd werd tot Maandagavond, terwijl de meeste leeraars uitgingen ter bediening van het Evangelie op den volgende Rustdag.

Des Maandagsavonds begon voor de negen aspiranten voor het Theologisch examen B het onderzoek met een predikatie in het ge-bouw der Geref. kerk A, dat overvol was van belangstellende toehoorders. Ook Prof. van Velzen was op deze bijeenkomst aanwezig.

Den volgende dag werd het onderzoek in de verciachte vakken voortgezet. Intusschen waren ook drie Amerikaanse predikanten de vergadering komen bezoeken, n.l. de heeren:

Dr. N. M. Steffens, prof. aan Hope-College van de Reformed Church te Holland;

Dr. J. H. Vos van de Christ. Ger. kerk te Grand Rapids en

Dr. G. D. Heuver, predikant bij de Pres-byterian kerk te Milwaukee.

Woensdagmiddag werd dit laatste examen geëindigd met den uitslag, dat de volgende heeren beroepbaar werden verklaard voor den Evangeliedienst:

P. Bos, adres te Bedum; H. Buurman te Ben-nebroek; J. Meijer Jr. te Leeuwarden; A. Nie-boer te Deventer; J. C. Raamsdonk te Kampen;

A. Roorda te Kampen; D. Steenhuis te Ten Boer (Gron); N. Woldings te Middelhuis.

Nadat de Belofte (volgens de geüniteerde Bepalingen) en de Eed tegen de Simonie af-gegenomen was door Doc. M. Noordzij, als oudste Theol. Docent, werd dit examen met dankzegging en zegeningen voor de Candidaten geëindigd.

(Wordt vervolgd.)

**Buitenland.**

**Zuid-Afrika.** Een aanval op Ds. A. Murray.

In „Di Patria,” het orgaan in Z.-Afrika dat strijdt voor de Nederlandsche nationaliteit en de zuivere Gereformeerde leer, heeft onlangs een artikelreeks gestaan van een „streng Gereformeerde” om den grieten leeraar Ds. A. Murray aan te vallen. Daarin wordt Ds. A. Murray beschuldigd van de Hollandse nationaliteit af te breken, en de zuivere Gereformeerde leer af te breken.

De wijze waarvoor daarin tegen Ds. A. Murray wordt te velde getrokken, trekt ons minder aan. Ook het verdachtmaken waaraan de „streng Gereformeerde” zich schuldig maakt, kan ons niet behagen. Zoo klakkeloosweg verzekert hij dat Ds. A. Murray als een Roomsche aarts-bischop over de kerk heerscht en dat zijne speciale diensten en opwekkingsbewegingen de trekking hebben om die heerschappij uit te breiden, ook over de conscientie van pre-dikanten en gemeentelieden. Deze en dergelijke onbewijzbare toedichting van booze be-doeelingen, ontsieren het overigen flinke stuk.

Niet dat de talenten, de gaven en den ijver van Ds. A. Murray in bedoelde stukken worden miskent. Integendeel zelfs. Maar hij wordt beschuldigd dat hij deze op verkeerde wijze besteed heeft, door te ijveren voor het Engelsche element en het Hollandse tegen te staan. Immers wordt hem verweten dat hij zijn invloed aanwendde om den Volksraad der Oranje Vrijstaat te bewegen hem naar Engeland te zenden, om te vragen dat de Britsche regering toch maar weer de Vrijstaat zou terugnemen. Maar hij kwam „met de kous op den kop” terug.

De schrijver laat niet na er op te wijzen dat na dezen mislukten aanslag, de navolgers van Ds. A. Murray het zeer afkeuren, dat een predikant zich met de politiek bemoeit.

Nadat Ds. A. Murray zoo het hoofd gestooten had, ging hij den Vrijstaat uit, het beroep naar Worcester aannemende. Later werd hij predikant in de Kaapsd. Daar voerde hij het prediken in de Engelsche taal in. Daar ging men op zijn Engelsch aannemen, doopen, nachtmaal vieren. Het is nu zoover dat in de helft der Hollandse kerken in de Kaap in het Engelsch gepreekt wordt, en dat de studenten die zich te Stellenbosch voorbereiden tot den dienst des Woords een Engelsche en een Hollandse proefpredikatie moeten leveren.

Een derde beschuldiging tegen Ds. A. Murray is, dat hij streed voor een schoolwet, die Bijbel en godsdienst uit het gouvernementschool-bande, terwijl de Engelsche taal en zeden er zeer door bevorderd worden. Ook werden door het initiatief van Ds. A. Murray Engelsche meisjesscholen gesticht als te Worcester, Graaf-Reinet, Pretoria, Bethlehem, onder den naam van Hugenooten-scholen.

Eene poging van den heer Merriman om op de Synode, waarvan Murray moderator was, de zaak van het onderwijs voor arme blanke en Hollandse kinderen, te bespreken, zocht Murray te verijdelen. Haast zou door al de ingebrachte bezwaren Merriman de zaak hebben laten rusten, doch anderen gingen hem steunen en het gevolg is geweest dat conferentie gehouden werden en dat de zaak al-gemeen bijval vond.

Nutrachte Ds. A. Murray wel eene tegenbe-weging in het leven te roepen doch of dit hem gelukken zal? Hij wil om meer stati-stieke gegevens te verkrijgen een predikanten-conferentie saamroepen te Wellington, die wellicht de beweging in de geboorte zal zoeken te smoren.

Zoo althans luidt de beschuldiging in „di Patria.”

Ook wordt Ds. A. Murray voor de voeten geworpen dat hij de grootste ondermijner is der Gereformeerde leer. Deze beschuldiging is meer gefundeerd op datgene wat Ds. M. niet gedaan heeft, dan op hetgeen hij wel doet. Hij heeft nagelaten te prediken: de mensche-lijke onmacht tot eenig goed, de vrijmachtige werking van den H. Geest, de eeuwige ver-zieking.

De Bijbel veroordeelt niet alleen die leeraars welke een valsche leer brengen, maar ook allen die de ware leer niet brengen, naar Joh. 2: 10. De kenmerkende leer der Geref. kerk heeft Ds. M. nooit gebracht. Wel heeft hij een Schotsch-Wesleyaanische opwekkingsgeest ingevoerd; heeft hij de onbijbelsche geloofs-gezenging bevorderd; ijvert hij sterk voor geheel-onthouding (hetgeen wij hem niet euveld durven duiden) en staat hij het Leger des Heils voor.

Eenmaal stelde een zijner kerkeradenleden voor om in plaats van andere boekjes „de formulieren van eenigheid” aan degenen die belijdsden deden, te geven. Een van de kerkeradenleden vraagde toen: „welk boekje is dat? Is het wel een goed boekje?” De onkunde daardoor aan den dag gelegd moest Ds. M. er toe gebracht hebben om de formu-lieren van eenigheid onder de menschen te brengen. Doch Ds. A. Murray en zijn kerkerad gingen voort met het uitdelen van Methodis-tische boekjes.

(Wordt vervolgd.)

**Gemengd Nieuws.**

Het Engelsche Lagerhuis heeft de Bill van Canter-on, welk wetsvoorstel ten doel heeft om scheiding van Kerk en Staat in Schotland tot stand te brengen, bij de eerste lezing met 246 tegen 180 stemmen aange-nomen. Het Engelsche ministerie met Gladstone aan het hoofd stonde voor het voorstel.

De heer Mac-All is doerzagen te Parijs in den ouderdom van 72 jaren overleden. Volgens het laatste door hem uitgebrachte verslag, werd door de vereeni-ging waarvan hij het hoofd en de ziel was sedert 1871 vijf miljoen francs uitgegeven voor de verbreiding van het Protestantisme in Frankrijk. In Parijs had hij 28 lokalen waar hij of zijne medehelpers evangeliseerden en in de provincien 70.

De groote Mormonetempel is den 6den April te Salt Lake City in tegenwoordigheid van 30,000 z.g. „Heiligen der laatste dagen” in gebruik genomen. Reeds den 6den April 1833 heeft Brigham Young, dus 40 jaren geleden, den eersten steen voor het kolossale gebouw gelegd. De tempel is 222 voet hoog, 200 voet lang, 99 voet breed en vijfhoekig. De granieten grond-muren of fundamenten zijn 16 voet breed. De buiten-muren zijn met vele symbolische figuren versierd, men vindt er een afbeelding van de zon, van planeten en aardkloten. Onder deze hoogsten toren die op het ge-bouw geplaatst is, staat het vergulde beeld van den Mormonen-engel Moroni, wiens kroon „s'avonds elec-trisch verlicht wordt. Het gebouw heeft de enorme som van 25 miljoen schilling gekost. Als gewone plaats van samenkomsten bij de Tabernakel te Salt Lake City in gebruik.

In den tempel als het allerheiligste komen slechts zij, die een getuigenis van reinen levenswandel kunnen toonen en bewijzen dat zij hunne tienden betaald hebben.

Treurig is het dat zulk een groot kapitaal besteed wordt om de veelwijverij te propageeren en overigen eene leer te drijven die op zijn best Socia-laasch is.

In Californie twist men over de vraag, of een Chi-nees ook een Christen worden kan. Er werd in een blad, te San Francisco verschijnende, beweerd, dat alle pogingen om een Chinees tot een Christen te maken hem huichelachtiger dan ooit doen worden. De Mas-ters die zendeling in China was, zegt, dat het een wonder is, niende op de behandeling waaraan de Chi-nezen, die in Amerika vertoeven, blootstaan, dat een Chinees uit den mond van een blanke het Evangelie zou willen hooren. Dertig leeraar deelt mede, dat in China 30,000 Chinezen tot het Christendom zijn bekeerd. Dr. Henry van Canton getuigt, dat de 3000 Christenen, die te Canton wonen, in vergelijking met anderen, uitmunten, terwijl Dr. McLean van Oakland zegt, dat de 50 Chinezen, die leden zijn van zijne gemeente, zich als even goede Christenen doen kennen, als zijne andere leden.

WINKEL.

**Voor Kinderen.**

**Wat een kind zeide.**

Een heer uit den vreemde, die niet lang geleden ons vaderland bezocht, deelde mee wat hier volgt en ook al Nederlandsche kinde-rer goed kan doen, al is 't niet hier gebeurd.

Een Engelsch edelman, die weduwnaar was, had een dochtertje nog geen tien jaren oud. Hij hield zeer veel van het kind, maar zijn bezigheden verhinderden hem om veel omgang met haar te hebben. Het kind was daarom meestal onder toezicht van de gouvernante en de huishoudster. Nu was deze laatste een ware Christin. Zij nam het heil van 't moederlooze kind, dat aan hare zorg was toevertrouwd, zeer ter harte, en leerde haar vroegtijdig de waarheden des Bijbels kennen.

Haar vader schepte, wanneer hij in haar ge-zelschap was, er behagen in om zijn kind som-tijds raadsels op te geven. Eens op een avond, toen hij binnenkwam om te eten, zeide zij tot haar vader, die geen godvreezend man was: „Vader, weet gij wat witter is dan sneeuw?”

„Neen,” zeide hij, eenigszins verwonderd over de vraag, „dat weet ik niet.”

„Nu,” zeide zij, „seene ziel, gewasschen in het bloed van Jezus, is witter dan sneeuw.”

De edelman werd ontstond en vroeg: „Wie heeft u dat verteld?”

„De huishoudster,” was het antwoord.

De edelman vroeg niet meer, en het gesprek ging over iets anders. Naderhand echter sprak hij er over met de huishoudster — voor wie hij veel achting had — en verzocht haar om met zijn dochtertje niet te veel over zulke dingen te spreken, daar hij vreesde dat het haar te neerslachtig zou maken.

Het geval was geheel vergeten, maar eeni-gen tijd daarna, toen de Engelsche kroonprins, de Prins van Wallis, een bezoek bij den edelman allegde en het meisje ook tegenwoordig mocht zijn, maakte de Prins met zijn gewone gemak-kelijkheid met haar in gesprek. Nu zeide zij op eens tegen hem:

„Mijnheer! weet gij wat witter is dan sneeuw?” De prins glimlachte, en zeide: „Neen.”

„Wel,” zeide zij, „eene ziel gewasschen in het bloed van Jezus is witter dan sneeuw.”

De prins zeide niets, maar de vader, die dat nu voor de tweede maal uit den mond van zijn dochtertje hoorde, trof het zeer. Hij kwam tot ernstig nadenken, en — om kort te gaan — dat treffend woord bracht hem aan de voeten van Jezus tot reiniging zijner ziel.

Nu denkt gij misschien, dat meisje was wat te vrijmoedig, te vrij in haar spreken met an-deren, met die boven haar stonden, maar zij was het niet. Zij had de waarheid geleerd, die nog beter is dan rang of rijkdom of hooge titels, en de woorden vloeden kinderlijk uit haar mond. De waarheid, die zij geleerd had, was deze: onze ziel moet gereinigd worden, en niets kan dat doen dan het bloed van Christus.

**VOOR WETGRAGE LEZERS.**

Menigeen — dat blijkt ook uit sommige brieven, die we krijgen — schijnt het niet ge-makkelijk te vinden zijn gedachten goed op het papier te zetten. Nu dat is dan ook een kunst en wel geen kleine.

Iets goed op te schrijven is in zekeren zin nog moeilijker dan het goed te vertellen. Wel heeft men bij het schrijven meer tijd om na te denken, maar aan den anderen kant wordt een fout bij het spreken niet zoo licht opge-merkt en kan men haar nog eens makkelijk verbeteren. Maar wat geschreven staat staat geschreven en daarbij loopen iemands gedach-ten veelal vlugger dan zijn pen, zelfs al vond men de kunst uit om met stoomkracht te schrijven. Al schrijvende vergeet menigeen reeds wat hij zeggen wil, evenals 't ook kan gebeuren dat men niet weet wat te zeggen.

De oude volken, zoals de Grieken en de Romeinen, verstonen de kunst om iets goed en fraai op schrift te stellen zeer goed. Hun boeken zijn veelal nog onze voorbeelden voor goeden stijl en vooral voor juiste, flinke uit-drukking. Maar zij hadden dan ook een ge-zegde: „keer vaak uw schriftstift om.” Die vol-ken namelijk schreven veel met ijzeren stiften in was. Zulk een stift had aan de bovenzijde een platten kant om iets wat verkeerd ge-schreven was weer uit te wrijven.

Dat is lang geleden, maar het uitwrijven of uitschrapen en overdoen bestaat nog altijd, waaruit blijkt dat er ook na een paar duizend jaar en meer nog altijd menschen zijn, die niet gemakkelijk stillen.

Hoe komt dat? Veelal en hoofdzakelijk daardoor dat men de gedachten niet geregeld op elkaar laat volgen.

Iemand heeft iets zien gebeuren, hij heeft wat gehoord, hij wil iets weten en zoo meer. Maar nu staat hem, om zoo te zeggen, alles opeens en tegelijk voor den geest. Hij weet niet wat het eerst en wat het laatst te zeggen en begint maar vast en schrijft voort. Daar valt hem in dat hij wat vergeten heeft; dat moet er dan ook nog gauw bij. Eindelijk weet hij niet meer en hij scheidt er uit.

Ook kan 't gebeuren, dat iemand geen be-gin kan vinden. Dan zoekt hij gemeenlijk met zoo lang tot hij een gedachte krijgt, die met de zaak waarover hij wil spreken, veelal niet of niets heeft te maken. Doch hij komt zoodoende op dreef en plakt er al het andere aan vast of liever hij wil het plakken. Maar „het hangt aan elkaar als droog zand.”

Dat men op die manier nooit een goed op-stel krijgt is te begrijpen. Als iemand een huis wil bouwen, kan hij toch niet maar eerst er-gens een deur neerzetten of een vloer leggen, en dan eensklaps uitroepen: „'t Is waar ook, ik heb de fundering vergeten.”

Neen vrienden, men bouwt op een grond-slag, van onderen op. De bouwmeester maakt een teekening, een plan. En als gij de teekening zien en er verstand van hebt, dan be-speurt gij, hoe de bouwheer al lang vooruit weet en bepaald heeft, waar elk ding moet komen. Ook weet hij nauwkeurig wat het eerst en wat het laatst moet gebeuren. Hij gaat niet schilderen terwijl men aan 't metselen is, en niet aan 't behangen als er nog gewit moet worden.

Nu met hetgeen iemand schrijft is het even-zoo. Ook dat moet een grondslag hebben: Vooraf moet alles zijn plaats zijn aangewezen; er moet een volgorde zijn. Is men ten slotte klaar, dan kan men, ook niet als bij een huis, overzien of er nog iets is vergeten of bijge-maakt moet worden en dat kan dan gebeuren.

Hoe men 't nu aan moet leggen, dat bespre-ken we een volgenden keer.

HOOGENBIJK.

**Gereformeerde Gezindheid.**

**Gereformeerde Kerken.**

BROUWER: Bodegraven, S. Oudkerk te Zalk, — Alblasdendam, A. de Geus te Wollega. — Ridder-kerk, W. Verhoef, cand. aan de Vrije Universiteit, — Landsmeer, Beijer te De Krim. — Allen, M. Schur-man te Enschede. — Brouwerhaven, O. Geerling te Holwerd.

AANGENOMEN: Gerkeshlooster, F. A. van der Heij-den, cand. aan de Vrije Universiteit, te Rotterdam.

BEDANKT: Alblasdendam, A. de Geus te Wollega. — Maassluis, B. P. C. Koster te Velp. — Lopik en Ka-boew, J. R. Dijkstra te Joure e. a. — Maassluis, B. P. C. Koster te Velp B. — Bennekom (gem. Ede), H. M. van der Vegt te Heerde. — Bodegraven, S. Oudkerk te Zalk. — Zuid-Beveland en Overschie, P. A. van der Heijden, cand. aan de Vrije Univer-siteit, te Rotterdam. — Ooltingplaat, J. v. d. Bijl te Doornspijk.

**Nederduitse Hervormde Kerk.**

BENEFICIËN: Luten, Van Hemert te Maasbommel. — Leeuwen e. a. G. J. Hulsman te Randwijk. — Onder-kerk aan den IJssel, C. J. Leenmans te Hoogerveen. — Leerdam, P. S. Barnstra te Krimpen aan den Lek. — Tiel, J. L. Fortuin Droogleevers te Lochem. — Hil-laard, A. E. van Eerde J. R. te Lutkewierum. — Nijelhaske (toez.), C. R. Rijnberg te Ferwerd (Fr.). — Voorthuizen en Goudak (toez.), D. Boonstra te Utrecht. — Zoelen, J. L. Fortuin Droogleevers te Lochem. — Jutphaas, Vinkewen, D. Boonstra te Utrecht. — Nijelhaske (nabij Heerenvaen) (toez.), C. R. Rijnberg te Ternaard. — Stavenisse, H. Soel e. a. te Middeldburg. — Jutrip e. a. (Fr.), v. d. Weide te Workum. — Laren, J. Schuringa te Har-stede en Schierm. — Elichem, L. C. Ternaard te Maasdam.

AANGENOMEN: Franeker, Grandpré Mollere te Den Helder.

BEDANKT: Oostereze, W. Hulsbergen te Geene-reen. — Steenwijkerwold, H. G. Ubink te Hasselt. — Zegveld, N. Warmolts te 't Graveland. — Dokkum, H. van der Hoeven P. A. te Noordschermer. — Goudak, J. J. Ruijs te 's Greveliduin Capelle e. a. — Oud-deg, J. Rijnberg Dr te Ternaard. — Zullichem e. a. P. v. d. Nieuwenhuis te Woudrichem. — Sprang, J. Oosterhuis te Vriesenveen e. a. — Daarle, J. A. van Tuynen te Goudawaard.

**Advertentien.**

Tot onze diepe droefheid overleed hedenmorgen zacht en kalm onze ge-liefde Echtgenoot, Vader en Behuwd-vader,

JOHANNES BALHUIZEN,

Kemerit. Predik.,

in den ouderdom van 70 jaren en 5 maanden.

Wij treuren, doch zijn verzekerd dat hij nu juicht bij zijn Heiland, dien hij zoo langen tijd in het Evangelie mocht dienen.

Mede namens Kinderen en Behuudkinderen:

De Wed. J. BALHUIZEN—Dijk.

Hilversum, 13 Juli 1893.

Algemeene kennisgeving.

Voor de vele blikken van belangstelling, on-dervonden gedurende de ziekte en bij het overlijden van onze geliefden Vader en Behuud-vader, den WelEd. Heer A. v. d. HEYDEN, betuigen wij onze hartelijken dank.

M. v. d. NAGEL—v. d. HEYDEN.

A. v. d. NAGEL Jr.

F. A. v. d. HEYDEN AZN.

Rotterdam, 15 Juli 1893.

**Betrekking gevraagd.**

Een gehuwd predikantszoon (Gereform. B.), administrateur, bekend met boekhouden, de Engelsche en Deutsche talen, wenscht om ge-wichtige redenen van betrekking te veranderen. Br. fr., lett. B. R., bur. Heraut.

**GOLDSCHMEDING'S**

**PIANO- en**

**Orgelhandel,**

Warmoesstraat 141, Amsterdam,

biedt steeds de meest uitgebreide sor-teering Instrumenten en zendt direct op aanvraag Catalogi, Prijslijsten en Con-ditien.

DIRECTE INVOER. LAGE PRIJZEN.

**WORLEDGE'S**

**HEAD-ACHE LOTION**

is het beste, onschadelijke

middel tegen

**HOOFDPIJN**

(uitwendig te gebruiken).

Verkrijgbaar door het gehele Rijk in flesschen van:

500 gr. à f 0.80; 250 gr. à f 0.45;

125 gr. à f 0.25.

Hoofd-Agent voor Nederland en Koloniën

**JAN W. HAVERKAMP,**

SPIJSTRAAT 54, AMSTERDAM.

**G. F. JURIAANZ, Orgelmaker.**

**Amerik. Orgelhandel,**

Haarlemmerdijk 88, Amsterdam.

Steeds voorhanden uitgebreiden sor-teering, van de soldeste fabrieken.

Directe aanvoer. Laagste Prijzen.

VRAAG CATALOGUS.

Engros en Détail.

Verschenen bij C. H. E. BREIJER te Utrecht:

**REFORMATIE DER**

**AFGESCHIEDENE KERK.**

Beschouwing over kerkelijke toestanden,

door **JUSTUS SIMPEL.**

Prijs f 0.50.

**P. VAN EIJK.**

**FIRMA JOHANNES KRAMER & Co.,**

**Dam 15-17, Amsterdam.**

Kopen en verkoopen EFFECTEN, vreemde COUPONS enz. Wisselen Gouden, Zilveren

MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATEN en BELEENINGEN.

Nemen gelden à DEPOSITO met rentevergoeding van 1½ pCt. onder de prolongatiekoers.

Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

GEDRUKT TER KON. NED. STOOMDRUKKERIJ WARMOESSTRAAT 106, AMSTERDAM.

**Breebaart's Orgelhandel,**

**Damrak 23, Amsterdam,**

ruim 200 stuks in voorraad.

Laagste prijzen. Vraag Catalogi.

**f 9.90 nu voor f 5.90!!**

**J. WORP,**

**Melodien der Psalmen en Lof- en Bedezangen**

voor Orgelgebruik.

Netjes en stevig gebonden in geheel linnen

band. Zoolang de voorraad strekt, verkrijgbaar

bij A. FISSCHER, Boekhandelaar, Elisabethstr.

3, te Utrecht. Na ontvangst van postwissel à

f 5.90 franco toezending.

**CAMPEIUS VITRINGA,**

**FRANCISCUS BURMANNUS,**

**JOHANNES d'OUTREIN.**

**VOOR DEN MEESTBIEDEDE TE KOOP:**

**CAMPEIUS VITRINGA.</**